

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
Rotel 060206

DOM
2014-04-04
Stockholm

Mål nr
M 10314-13

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Växjö tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2013-10-25 i mål nr M 3738-13, se bilaga

KLAGANDE B
B H

MOTPARTER

1. Fr Ramström Vind AB

2. Greenextreme AB

3. Bygg- och miljönämnden i Torsås kommun
Box 503
385 25 Torsås

SAKEN

Försiktighetsmått avseende vindkraftverk på fastigheten X i Torsås kommun.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Mark- och miljööverdomstolen återförvisar målet till Bygg- och miljönämnden i Torsås kommun för vidare utredning vad gäller behovet av åtgärder till skydd för fladdermöss.

Mark- och miljööverdomstolen avslår överklagandet i övrigt.

Dok.Id 1131641

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2290 103 17 Stockholm	Birger Jarls Torg 16	08-561 670 00 08-561 675 50	08-561 675 59	måndag – fredag 09:00-15:00
		E-post: svea.avd6@dom.se www.svea.se		

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

B H har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen, med ändring av mark- och miljödomstolens dom, ska upphäva nämndens beslut om försiktighetsmått avseende vindkraftverk på fastigheten X och, som det får förstås, förbjuda verksamheten.

Fr Ramströms vind AB, som under handläggningen i Mark- och miljööverdomstolen överlätit verksamheten till GreenExtreme AB, har bestritt ändring.

Den nye verksamhetsutövaren **GreenExtreme AB** har bestritt ändring.

Bygg- och miljönämnden har meddelat att den inte har något ytterligare att tillföra ärendet.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

B H har sammanfattningsvis anfört följande. Ärendet är felbehandlat från början. Bedömningen måste göras med hänsyn till helheten, dvs. till samtliga sex verk eller egentligen till alla planerade verk i omgivningen.

I bolagets ansökan saknas kultur-, natur- och fågelinventering.

Miljökonsekvensbeskrivningen är undermålig. När beslutet togs fanns hos länsstyrelsen en inventering beträffande fladdermöss, men kommunen valde att inte gå på länsstyrelsens linje och göra en riktig utredning av fladdermöss. Därefter har ny information om fladdermöss och andra arter tillkommit, vilket endast har kommenterats med att det saknas anledning att tro att försiktighetsmåttan inte kan hållas och att eventuella olägenheter inte utgör hinder mot uppförandet och driften. Försiktighetsprincipen är inte uppfylld. ”Bat-mode” och kontrollprogram är åtgärder för redan byggda verk men då är skadan redan skedd. Vidare har kommuninvånare och särskilt berörda inte informerats innan arbetet med vindkraftverken påbörjades. En ny skogsbilväg mellan fastigheterna X och Xx har byggts utan att samråd hållits.

Hänsyn måste tas till att den sammanlagda effekten från alla verken i omgivningen kommer att störa de boende. Deras liv är förstörda, de har blivit okoncentrerade och likgiltiga efter lång ovisshet.

GreenExtreme AB har anfört bl.a. följande. Länsstyrelsen har bedömt att en fladdermusinventering är lämplig. En inventering ska därför göras så fort som möjligt under år 2014. Därefter upprättas ett kontrollprogram och om risk för skador på fladdermöss framkommer så kan vindkraftverken ställas i ett så kallat ”bat-mode”. J R, fladdermusexpert, anser att det kraftigt eller helt eliminerar risken för dödlighet hos fladdermöss. GreenExtreme AB är positivt till att bolaget åläggs att följa upp vindkraftverkens påverkan på fladdermöss genom ett kontrollprogram.

UTREDNING I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Länsstyrelsen i Kalmar län har som remissmyndighet anfört följande.

I ärenden om vindkraftverk gör länsstyrelsen en bedömning av om det finns kunskap huruvida området är lämpligt och om det med hänsyn till fladdermusförekomsten bör klassas som högriskläge, osäkert läge eller lågriskläge. Klassningen görs dels på grundval av kartstudier och erfarenheter av hur fladdermöss uppträder, men också på grundval av den översiktliga inventering av fladdermöss som länsstyrelsen utfört i länet. Då studeras alla inventerade lokaler inom en mils radie från projekteringsplatsen för att ta ställning till om det finns hotade arter eller särskilt artrika lokaler.

Förevarande ärende bedöms tillhöra kategorin osäkra områden, vilket innebär att en undersökning bör göras som en del av beskrivningen av hur verksamheten påverkar naturmiljön. Även om barbastell inte hade påträffats i områdena hade rekommendationen varit att en undersökning bör göras. För X, Y och Xx fanns 17 lokaler inom en mils radie varav ett par lokaler i radiens ytterkant hyste barbastell. Närmare uppgifter om populationsstorlek vid respektive lokal saknas dock.

Länsstyrelsen har i tidigare yttrande framhållit att ”området har kvaliteter som gör att en fladdermusinventering i området bedöms lämpligt”. Den bedömningen kvarstår.

Försiktighetsmått avseende fladdermöss har inte föreskrivits. Verksamhetsutövaren har

inte heller ålagts att följa upp vindkraftverkets påverkan på fladdermöss under driftskedet. Mot bakgrund av att området kring fastigheterna X inte kan anses sakna betydelse för fladdermöss går det inte att utesluta att försiktighetsmått är motiverade.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Mark- och miljööverdomstolen har denna dag även meddelat dom i mål nr M 7904-13, angående försiktighetsmått för vindkraftverk på fastigheten Y och Xx samt i mål nr M 9329-13 och P 9351-13 avseende försiktighetsmått respektive bygglov för vindkraftverk på fastigheten Z m.fl.

Frågan i nu aktuellt mål är huruvida ärendet handlagts på ett riktigt sätt samt om utredningen innefattar tillräckliga uppgifter för bedömning av verksamhetens effekter, främst avseende natur- och kulturmiljö, samt vidare om lämpliga försiktighetsmått föreskrivits.

Handläggningen

B H har gjort gällande att det varit felaktigt att inte behandla vindkraftsetableringarna på fastigheterna i X och i Z gemensamt.

Mark- och miljööverdomstolen konstaterar att något sådant krav inte förelegat med hänsyn till verksamhetens omfattning samt till när anmälningarna i de olika ärendena gjordes. Inte heller vad B H anfört i övrigt om handläggningen föranleder att nämndens beslut ska upphävas på denna grund.

Anmälans innehåll m.m.

Enligt 25 § första stycket förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd, FMH, enligt dess lydelse vid anmälan, ska anmälan innehålla de uppgifter, ritningar och tekniska beskrivningar som behövs för att tillsynsmyndigheten ska kunna bedöma den miljöfarliga verksamheten eller åtgärdens art, omfattning och miljöeffekter. En anmälan ska även, i den utsträckning som behövs i det enskilda fallet, innehålla en miljökonsekvensbeskrivning enligt 6 kap. miljöbalken.

Enligt 25 a § FMH ska en anmälan som avser en verksamhet med vindkraftverk, utöver det som anges i 25 §, innehålla bl.a. ett kartunderlag som visar verksamhetens lokalisering, en teknisk specifikation som för varje vindkraftverk innehåller uppgift om höjden inklusive rotorblad, navhöjden och rotordiametern samt övriga tekniska uppgifter av betydelse, en beskrivning av hur verksamheten påverkar natur- och kulturmiljöer, särskilt områden som är reglerade i 3, 4 och 7 kap. miljöbalken, en uppgift om huruvida det eller de vindkraftverk som omfattas av anmälan ska stå tillsammans med redan uppförda vindkraftverk, en redogörelse för förekomsten av vindkraftverk inom en radie på 2 kilometer från varje vindkraftverk som omfattas av anmälan, en beräkning av bullret från anläggningen vid berörda byggnader, och en beräkning av skuggning och reflexer från anläggningen vid berörda byggnader.

Mark- och miljööverdomstolen bedömer att någon miljökonsekvensbeskrivning enligt 6 kap. miljöbalken inte har behövts i ärendet.

Vad gäller störningar för närboende och kulturmiljö m.m. anser Mark- och miljööverdomstolen, i likhet med underinstanserna, att ansökan innehåller tillräckliga uppgifter för bedömning av verksamhetens effekter och att de försiktighetsmått som meddelats för närvarande är tillräckliga.

Även vad gäller verksamhetens miljöeffekter i övrigt anser Mark- och miljööverdomstolen att utredningen och meddelade försiktighetsmått för närvarande är tillräckliga. Beträffande fladdermöss gör dock Mark- och miljööverdomstolen följande bedömning.

Länsstyrelsen anförde i yttrande över anmälan avseende uppförande av två ytterligare vindkraftverk i området (på fastigheterna Y och Xx, se Mark- och miljööverdomstolens mål nr M 7904-13) att området har kvaliteter som gör att en fladdermusinventering i området bedöms lämpligt.

Mark- och miljööverdomstolen konstaterar att anmälan i fråga om påverkan på djurliv inte innehåller någon specifik uppgift om verksamheten och förhållandena på platsen,

vilket måste anses vara ett krav. Mot bakgrund av detta samt då länsstyrelsen, i egenskap av tillsynsmyndighet i frågan, framhållit ett behov av en inventering mot bakgrund av områdets karaktär, anser Mark- och miljööverdomstolen att anmälan inte uppfyller kraven i 25 och 25 a §§ FMH. Någon bedömning av verksamhetens effekter för fladdermöss kan inte ske på det underlag som föreligger i ärendet. Att frågan om fladdermöss uppmärksammas först vid utökning av anläggningen utgör inte ett godtagbart skäl för att underlåta att utreda frågan.

Mark- och miljööverdomstolen har inhämtat remissyttrande från länsstyrelsen som vidhåller att en fladdermusinventering i området bör ske. Verksamhetsutövaren GreenExtreme AB har i Mark- och miljööverdomstolen, som det får förstås, åtagit sig att utföra en fladdermusinventering så fort som möjligt under säsongen 2014. Mark- och miljööverdomstolen konstaterar att det, beroende av vad som framkommer i inventeringen, inte kan uteslutas att kontrollprogram och ytterligare försiktighetsmått kommer att krävas avseende fladdermöss. Med anledning av detta ska ärendet i den del som gäller fladdermöss, återförvisas till nämnden för vidare utredning och överväganden avseende behovet av ytterligare försiktighetsmått. I övrigt ska överklagandet avslås.

Beslutet får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Ulla Bergendal och Mikael Hagelroth, referent, tekniska rådet Mikael Schultz samt tf. hovrättsassessorn Ulrika Stenström.

Föredragande har varit Linn Gloppestad.

VÄXJÖ TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2013-10-25
meddelad i
Växjö

Mål nr M 3738-13

KLAGANDE B
B H

MOTPART

1. Fr Ramströms Vind AB

2. Bygg- och miljönämnden i Torsås kommun
Box 503
385 25 Torsås

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länstyrelsen Kalmar läns beslut 2013-08-29 i ärende nr 505-1749-13, se bilaga 1

SAKEN

Försiktighetsmått avseende fyra vindkraftverk på fastigheten X i Torsås kommun, Kalmar län

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen avslår överklagandet.

Dok.Id 265927

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 81 351 03 Växjö	Kungsgatan 8	0470-560 100 E-post: MMD.vaxjo@dom.se	0470-560 125	måndag – fredag 08:00-12:00 13:00-16:30

BAKGRUND

Bygg- och miljönämnden i Torsås kommun (nedan nämnden) beslutade den 26 oktober 2009, § 194, att föreskriva om försiktighetsmått med anledning av en anmälan enligt miljöbalken om uppförande av fyra vindkraftverk på fastigheten X. I beslut den 17 maj 2011, § 70, föreskrev nämnden om försiktighetsmått för två tillkommande verk på fastigheterna A och Xx. B H överklagade den 15 juni 2011 samtliga nämnda beslut till Länsstyrelsen i Kalmar län (nedan länsstyrelsen).

Överklagandet av beslutet från den 26 oktober 2009, § 194, avvisades av nämnden genom ett delegationsbeslut den 5 juli 2011, dnr 09/BN0068, såsom för sent inkommet. B H överklagade beslutet till länsstyrelsen, som den 29 oktober 2012 (dnr 505-3851-11) upphävde nämndens beslut om rättidsprövning, men avvisade överklagandet på den grunden att B H inte ansågs vara klagoberättigad. Efter överklagande återförvisade mark- och miljödomstolen (mål nr M 4488-12) ärendet till länsstyrelsen, då B H ansågs vara berörd. Länsstyrelsen avslag den 29 augusti 2013 (dnr 505-1749-13) överklagandet med motivering att det inte finns anledning att tro att de meddelade försiktighetsmått inte kan innehållas och inte heller B Hs uppgifter om hotade arter ger skäl att ändra kommunens beslut. Detta beslut har nu överklagats till mark- och miljödomstolen.

Överklagandet av nämndens beslut från den 17 maj 2011, § 70 (se ovan), avseende anmälan om miljöfarlig verksamhet för de två tillkommande verken, avvisades av länsstyrelsen i beslut den 20 februari 2012 (dnr 505-296-12) på den grunden att länsstyrelsen inte ansåg att B H är sakägare eftersom han bor mer än 1 000 meter från de tillkommande vindkraftverken. Sedan B H överklagat länsstyrelsens avvisningsbeslut har mark- och miljödomstolen i dom den 2 november 2012 (mål nr M 913-12) upphävt beslutet och återförvisat målet till länsstyrelsen för fortsatt handläggning. Länsstyrelsen avslag den 19 december 2012 (dnr 505-8191-12) överklagandet, vilket överklagades till mark- och miljödom-

stolen, som den 6 augusti 2013 avslog överklagandet (mål nr M 204-13). Denna sistnämnda dom har överklagats till Mark- och miljööverdomstolen som meddelade prövningstillstånd den 17 oktober 2013 (mål nr M 7904-13). Målet är således inte slutligen avgjort.

YRKANDEN M.M.

B H yrkar, med ändring av länsstyrelsens beslut från den 29 augusti 2013, att målet ska visas åter till nämnden för förnyad handläggning.

B H anför huvudsakligen följande. Verksamheten strider mot hän-synsreglerna i 2 kap. miljöbalken (MB) och 3 kap. 1 och 2 §§ MB samt 9 kap. 3 § MB. Till stöd för sistnämnda har han ingivit en artikel från Läkartidningen 2013:110 om risk för påverkan av infraljud från vindkraft på personer. Han hänvisar vidare till att frågan om fladdermusarten Barbastell har påverkat beslut om vindkraftparker i Videbäcksmåla, Strömby och Karshult och anser därför att frågan borde ha utretts mer för Kvillaområdet. Jägare i området har sett brun glada och havsörn i området. Vidare påpekar han att det inte finns någon plan för anslutningsvägar till vindkraftsparken.

Ärendet måste tas upp igen från början, eftersom kommunen och bolaget inte har ansett honom vara sakägare, och att länsstyrelsen inte har handlagt ärendet på ett korrekt sätt, i det att länsstyrelsen inte självständigt bedömt frågan om bl.a. fladdermöss för förevarande mål, utan enbart för de två tillkomande verken. Vindkraftverket i Hulebäck borde sammanräknas med de nu aktuella verken, då avståndet dem emellan är 2,6 km, och tillsammans en park på sju verk ska bedömas.

DOMSKÄL

Detta mål avser prövning av om de skäl som **B H**, efter att ha till-erkänts klagorätt, har anfört mot beslutet om försiktighetsmått i fråga om fyra vindkraftverk på fastigheten X ska föranleda ändring av beslutet. Det bör

först konstateras att det överklagade beslutet inte äger sådan rättskraft att nämnden vore förhindrad att ändra föreläggandet om skäl för det skulle uppkomma. Bedömning ska nu göras om nämndens beslut den 26 oktober 2009 var riktigt utifrån det underlag som fanns tillgängligt vid beslutstillfället. Huruvida nytillkommen information skulle föranleda ändrade försiktighetsmått får handläggas i annan ordning, inom ramen för tillsyn.

Mark- och miljödomstolen konstaterar att de nu aktuella fyra verken på fastigheten X är belägna ca 400 – 500 meter norr om de två verk som avsågs i beslutet den 17 maj 2011, på fastigheterna Y och Xx. B Hs bostad är belägen ca en kilometer norr om verken på X.

Av bedömningsunderlaget framgår att bullernivån vid B Hs bostad på grund av de fyra vindkraftverken beräknas till ca 36 dB(A). Hans bostad är alltså mindre utsatt för buller än vad som maximalt bör accepteras enligt fastlagd rätts-praxis. Med tillämpning av en turordningsprincip bör betydelsen av eventuellt bullertillskott för sammanlagd bullerpåverkan av vindkraftverk i området avgöras i målet om de två tillkommande verken (vilket nu har överklagats till Mark- och miljööverdomstolen), och inte bedömas i förevarande mål.

I underlaget är inte fladdermusförekomst utredd. Mark- och miljödomstolen bedömer att B Hs hänvisning till andra vindkraftsverk i området inte medför farhågor för att de nu aktuella lokaliseringarna sker i sådana miljöer som kan vara särskilt utsatta för kollisionsrisk mellan fladdermöss och vindkraftverksrotorer. Även här finns möjligheter att föreskriva ytterligare skyddsåtgärder om det ändå skulle behövas, såsom avställning under vissa perioder.

Mark- och miljödomstolen anser att det inte framkommit något som ger anledning ändra länsstyrelsens beslut. Överklagandet ska därför avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (DV 427)

Överklagande senast den 15 november 2013.

Urban Lund

Bruno Bjärnborg

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Urban Lund, ordförande, och tekniska rådet Bruno Bjärnborg. Målet har handlagts av beredningsjuristen Olof Eliasson.